



Nr. înregistrare: 189/18.08.2025

Către:

MINISTERUL ENERGIEI

Direcția Generală Politici Energetice (secretariat.pniesc@energie.gov.ro)

MINISTERULUI MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

Direcția Evaluare Impact și Controlul Poluării (evaluare.impact@mmediu.ro)

Subiect: Observații privind Raportul de mediu și Studiul de evaluare adecvată a Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice, actualizat

Stimată doamnă, stimate domn

Vă mulțumim pentru oportunitatea de a contribui cu observații și recomandări în cadrul procesului de evaluare strategică de mediu - SEA pentru Planul Național Integrat în Domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021–2030 revizuit (Planul). În calitate de organizații active în protecția mediului și promovarea tranziției energetice echitabile, WWF-România, Bankwatch România și Federația Coaliția Natura 2000 România doresc să sublinieze câteva aspecte esențiale privind coerența PNIESC revizuit cu obiectivele de mediu și sociale asumate la nivel european și național. Includem aceste observații în Anexa la această scrisoare.

Vă stăm la dispoziție pentru orice clarificări suplimentare.

Cu stimă,

Orieta Hulea, WWF-Romania (Fondul Mondial pentru Natura)

Raluca Petcu, coordonatoare campanie gaze fosile, Bankwatch România

George Kudor, Federația Coaliția Natura 2000 România



ANEXA

Din analiza celor două documente publicate în cadrul procedurii SEA (Raportul de mediu și Studiul de evaluare adecvată) am constatat cu îngrijorare că acestea își ratează scopul principal pentru care au fost elaborate, respectiv analiza impactului cumulativ al investițiilor propuse în PNIESC revizuit. Documentele se limitează la o minimă analiză GIS a locațiilor amplasamentelor cunoscute a proiectelor propuse în PNIESC raportat la distanța până la, sau suprapunerea cu ariile naturale protejate, la enumerarea concluziilor studiilor de evaluare elaborate la nivelul proiectelor energetice mai avansate și la unele recomandări foarte generice care rezultă oricum din legislația de mediu.

Mai concret, în Studiul de evaluare adecvată (pag. 26 - 38) admite faptul că în *“această etapă este dificil de realizat o cuantificare a efectelor cumulative potențiale ale proiectelor propuse de PNIESC 2021-2030 actualizat, cu alte planuri sau proiecte propuse/ aprobate/ existente, din cauza perioadei de timp extinse de implementare a proiectelor propuse în Plan [...]. Impactul potențial asupra ariilor naturale protejate determinat de implementarea acestor capacități noi și a facilităților conexe vor fi analizate pentru fiecare proiect în parte în cadrul procedurii de evaluare adecvată și a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului”*.

Ne preocupă în mod special următoarele aspecte/priorități:

Absența unei evaluări a Impactul cumulativ al investițiilor PNIESC din perspectiva importanței adaptării la schimbările climatice și a obiectivelor de renaturare

Este foarte probabil ca schimbările climatice să fie însoțite de fenomene meteorologice severe, care vor crește presiunea asupra rezervei de apă disponibile. De exemplu, cererea mai mare de irigații și electricitate în timpul fenomenelor meteorologice calde și uscate va provoca o provocare suplimentară a disponibilității apei pentru producerea de energie. Deoarece apa, deși catalogată ca regenerabilă, este o resursă finită, apare concurența între diferitele sale utilizări. Acest lucru este valabil și pentru România, dar în prezent, Raportul de mediu nu ia în considerare aceste aspecte.

Raportul de mediu (pag. 22, pct. 7), deși identifică relația cu Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice, menționează doar aspectele privind reducerea GES fără a ține cont de modul în care implementarea PNIESC ar putea interfera cu obiectivele naționale de adaptare la schimbările climatice, cu riscurile și impacturile identificate în această strategie. La pag. 55, în Raportul de mediu, se admite generic



#NaturaEAcasa



faptul că schimbările climatice determină creșterea temperaturii medii cu variații semnificative la nivel regional și local, diminuarea resurselor de apă, reducerea volumului calotelor glaciare și creșterea nivelului oceanelor, modificarea ciclului hidrologic, sporirea suprafețelor aride, modificări în desfășurarea anotimpurilor, creșterea frecvenței și intensității fenomenelor climatice extreme, reducerea biodiversității, afectarea stării de sănătate a populației etc.

Cu toate acestea, Raportul de mediu nu tratează impactul cumulativ al investițiilor energetice propuse în PNIESC asupra râurilor și spațiilor hidrografice, în condițiile impacturilor și respectiv a tendințelor viitoare asociate, identificate de Strategia Națională de Adaptare la Schimbările Climatice, precum:

-”Reducere semnificativă a resursei de apă”

-”Creșterea deficitului de apă din sol cu afectarea speciilor de higro/mezohigrofite din habitatele de pajiști umede și mezofile. Restrângerea ecosistemelor lentice cu afectarea populațiilor de amfibieni și a speciilor de hidrofite și higrofite. Secarea temporară a cursurilor de apă secundare cu afectarea ihtiofaunei”.

-”Temperaturile ridicate [...] asociate cu seceta, determină scăderea producției de energie electrică a centralelor hidroelectrice și a centralei nucleare (datorită ineficienței sistemului de răcire). Centralele termoelectrice și nuclearelectrice care utilizează sisteme de răcire cu apă prezintă vulnerabilități legate de disponibilitatea apei de răcire și temperatura acesteia (cu efecte asupra eficienței sistemelor de răcire cu apă)”.

-Tendință: Creșterea numărului mediu anual de zile consecutive fără precipitații (sudul și sud-vestul României), scăderea valorilor indicatorului de ariditate „de Martonne”, mai ales în zona de munte, reducerea cantității de precipitații, vara.

Totodată, documentul analizează incomplet situația climatică din România la momentul actual și impactul proiectelor propuse asupra emisiilor de gaze cu efect de seră. La pg. 55 se afirmă că „la nivelul României analiza datelor istorice arată că temperatura medie anuală a aerului a crescut în ultimii 33 de ani cu 0,5 °C, conform Raportului AR 5 (IPCC, 2013)”. Totuși, cele mai recente date arată că „din 1958 până în 2023, temperatura medie anuală a României a crescut cu aproximativ +2.11°C¹”, în timp ce la nivel European temperatura medie a crescut cu 1,99°C, față de 1°C, cum se estimează în raport. În legătură cu emisiile de gaze cu efect de seră din PNIESC, raportul nu realizează o analiză științifică a acestora, ci doar citează estimările realizate în PNIESC, preluate din **Strategia pe termen lung a României pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră – România Neutră în 2050**. Aceste estimări au fost realizate cu o modelare a cărei metodologie și date utilizate nu au fost făcute publice. Astfel considerăm că procesul de estimare a reducerii emisiilor nu este unul de încredere și ar trebui reluat în SEA.

¹, Antonescu, B. et al, [Starea Climei - România 2024](#)



#NaturaEAcasa



În ceea ce privește analiza stării actuale pentru conservarea resurselor naturale, Raportul de mediu face confuzie între energia electrică și energia primară și utilizează date irelevante pentru consumul de electricitate. În paragrafele de la pg. 89 se discută interșanjabil de consumul de electricitate și consumul final brut de energie. De asemenea, se utilizează un grafic care indică producția de electricitate la un anumit moment, indicând energie din surse regenerabile în proporție de 49,89%. În realitate, conform producției indicate de Transelectrica, energia regenerabilă reprezintă 45% din consumul final brut de electricitate în 2024. Ar trebui ca analiza să se refere strict la datele actuale și țintele pe consumul final brut de energie pe toate sectoarele vizate de PNIESC, nu doar electricitate. Totodată, din acest capitol, lipsește o analiză a resurselor primare fosile utilizate - cărbune, gaz, petrol, având în vedere că în raport se dorește analiza impactului asupra reducerii utilizării acestora. Este nevoie să fie precizată cantitatea totală de resurse fosile estimate pe teritoriul României, nivelul actual de consum și estimarea de consum până în 2050, luând în calcul și importurile preconizate pentru a stabili cum vor contribui proiectele PNIESC la reducerea consumului acestor resurse.

Nu în ultimul rând, cele două documente ar trebui să recunoască faptul că **Natura** este cel mai puternic aliat împotriva schimbărilor climatice. Cercetările științifice demonstrează că **protecția și refacerea ecosistemelor de apă dulce** (luncile râurilor, lacurile, bălțile) nu doar reduc efectele schimbărilor climatice, dar oferă și beneficii economice și sociale de durată. Este timpul să vedem natura ca parte integrantă a soluției, nu ca un obstacol în calea dezvoltării economice. Membrii comunităților academice și științifice confirmă validitatea acestor abordări, iar specialiști din ministere și agenții specializate susțin această viziune. În acest sens, considerăm important ca Raportul de mediu să țină cont de obiectivele naționale de refacere a naturii, în conformitate cu Nature Restoration Law de la nivel european.

P&M 4 Dezvoltarea de noi capacități CCGT

P&M 5 Promovarea capacităților de cogenerare de înaltă eficiență

Deși presupun dezvoltarea de centrale bazate pe gaz fosil, aceste proiecte sunt estimate ca având un impact pozitiv asupra reducerii gazelor cu efect de seră și ale emisiilor de poluanți. Totuși nu este realizată nicio analiză asupra stării actuale în comparație cu „beneficiile” aduse de aceste proiecte, deci nu este clar în baza căror date a fost estimat impactul pozitiv. Deși unele dintre centralele planificate vor înlocui capacități electrice pe bază de cărbune, nu este cazul pentru toate proiectele planificate, în special în cazul capacităților de cogenerare (vezi p. 96 și p. 109), iar multe dintre ele vor produce mai mult, deci vor consuma mai multe resurse decât starea actuală. Considerăm că este supraevaluat impactul pozitiv asupra climei și sănătății în cadrul tabelului 15. De asemenea, putem spune același lucru și despre alte proiecte evaluate bazate pe combustibili fosili precum P&M 78-84 care presupun creșterea cantității de gaze fosile transportate și utilizate, evaluate cu +1 pe impact climatic, +2 pe utilizarea



#NaturaEAcase



resurselor. De asemenea impactul asupra biodiversității este incert, fiind evaluat cu +/- 1 în cazul acestor proiecte. În cel mai bun caz, acestea ar avea un impact neutru (0), însă de cele mai multe ori construirea lor presupune traversarea ariilor protejate, deci impactul ar trebui să fie evaluat ca fiind negativ. La pagina 75 unde sunt listate proiecte PNIESC care traversează arii protejate nu sunt menționate și coridoarele de gaze, deși cele mai multe dintre ele sunt în această situație. Astfel considerăm că analiza, chiar și a proiectelor a căror locație și impact este cunoscut, este incompletă. În acest sens, menționăm și faptul că în document nu sunt cuprinse noile exploatari planificate pentru combustibili fosili cum ar fi Neptun Deep, Caragele, Bustuchin, Verguleasa etc deși în EA (p. 133) se estimează un potențial impact negativ. Și în cazul proiectelor CCGT și CHP în EA se evaluează că pot avea un impact potențial asupra biodiversității având în vedere apropierea față de arii protejate (sub 6 km), și se recomandă evaluarea adecvată în cadrul proiectelor individuale și analiza impactului cumulat (vezi p 39 și 71). Cu toate acestea, proiecte au trecut deja prin evaluare pentru obținerea acordului de mediu și nu fost supuse evaluării adecvate (cu excepția Mintia) sau impactului cumulat, deci nu respectă recomandările din acest document.

P&M 2 Introducerea hidrogenului regenerabil în sistemul energetic

P&M 3 Producția hidrogen

Producția de hidrogen este evaluată a având un impact pozitiv asupra apei (+1), însă este cunoscut faptul că producerea de hidrogen regenerabil este o activitate care utilizează o cantitate mare de apă, ce poate afecta starea corpurilor de apă subterane și supraterane. Pentru producerea unui kilogram de hidrogen este nevoie de aproximativ 9 litri de apă², iar prin Strategia Națională a Hidrogenului³, România își propune să producă 152,9 mii tone hidrogen regenerabil până în 2030.

P&M 6 Utilizarea tehnologiilor CCUS

O altă măsură supraestimată pozitiv peste utilizarea CCS. Considerăm că astfel de proiecte nu pot avea un impact pozitiv maximum asupra aerului (+3) și implicit a sănătății (+3) și climei (+3), deoarece acestea nu au niciun efect asupra reducerii cantității de poluanți. În ce privește emisiile de gaze cu efect de seră, astfel de proiecte nu sunt capabile să capteze tot CO₂-ul emis de o instalație industrială. Proiectele limitate realizate până acum în lume arată că se captează maximum 80% din emisii (media fiind în jur de 50%), deși facilitățile sunt proiectate pentru a capta 90% din emisiile instalațiilor industriale⁴. De asemenea, evaluarea privind impactul pe resurse este supraestimată (+2) având în vedere că utilizarea CCS presupune un consum adițional de energie.

2

[https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2024/08/WWF Romania si Bankwatch Analiza Hidrogen.pdf](https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2024/08/WWF_Romania_si_Bankwatch_Analiza_Hidrogen.pdf)

3

<https://energie.gov.ro/hotarare-pentru-aprobarea-strategiei-nationale-a-hidrogenului-2025-2030-si-a-planului-de-actiune-pentru-implementarea-acesteia/>

⁴ <https://ieefa.org/ccs>



P&M 29 Creșterea capacității instalate de producere a energiei din biomasă și biogaz prin construirea de noi centrale electrice și de cogenerare

PNIESC revizuit nu oferă în prezent o abordare clară și coerentă privind utilizarea biomasei în sectorul rezidențial și din păcate, nici Raportul de mediu și cel de evaluare adecvată elaborate în cadrul procedurii SEA aferentă Planului, nu aduce mai multă claritate cu privire la impactul de mediu al măsurilor incluse în PNIESC. Acest aspect este cu atât mai problematic cu cât aproximativ 3,5 milioane de gospodării din România, în special din mediul rural (circa 80%), depind în continuare de lemnul de foc pentru încălzire, utilizat în mare parte în echipamente ineficiente și poluante. Deși Planul recunoaște necesitatea reducerii consumului de biomasă, angajamentele formulate sunt vagi și lipsite de mecanisme clare de implementare. Mai mult, datele din PNIESC indică faptul că, în ciuda intenției declarate de diminuare a consumului de biomasă, reducerea netă estimată până în 2030 este nesemnificativă: potrivit proiecțiilor (Figura 15 din raport), consumul final de biomasă ar urma să scadă de la 3.439 ktep în 2022 la doar 3.317 ktep în 2030, reprezentând o scădere reală de doar 3,5%. Această tendință marginală este în contrast cu creșterea previzionată a consumului brut de energie din biomasă în sectorul industrial, care ar urma să crească cu aproximativ 50% până în 2030 față de nivelul din 2020, compensând astfel scăderile modeste din sectorul rezidențial. În acest context, este esențială o evaluare corectă a impacturilor și introducerea unor măsuri clare de promovare a echipamentelor eficiente și cu impact redus asupra calității aerului, precum pompele de căldură. Cu toate acestea, Studiul de evaluare adecvată (pag. 134) menționează, fără nicio analiză, faptul că Proiectele din cadrul *P&M 29 Creșterea capacității instalate de producere a energiei din biomasă și biogaz prin construirea de noi centrale electrice și de cogenerare* au un impact pozitiv pe termen lung prin reducerea cantității de CO₂ contribuind astfel la atenuarea efectelor încălzirii globale, iar raportul de mediu apreciază un impact pozitiv asupra calității aerului (+2), deși arderea biomasei emite substanțe poluante

Este necesară o evaluare riguroasă a impactului cumulativ al consumului de biomasă asupra biodiversității, emisiilor de gaze cu efect de seră și resurselor forestiere, în Raportul de mediu și în Studiul de evaluare adecvată, precum și includerea unor măsuri de evitare, atenuare (ex. criterii de utilizare cascadata), sau după caz, compensare la nivel macro pentru a asigura o tranziție energetică sustenabilă și echitabilă. O astfel de analiză a impactului cumulativ nu este posibilă la nivelul proiectelor energetice individuale. Această revizuire a studiilor publicate în cadrul procedurii SEA ar trebui să vizeze armonizarea cu alte documente strategice naționale și europene. În acest sens, Strategia Națională privind Adaptarea la Schimbările Climatice prevede la P.2.3.2. ***“Asigurarea aplicării criteriilor de sustenabilitate în ceea ce privește producerea biomasei provenite din silvicultură destinate utilizării energetice, contribuind în mod durabil la combaterea sărăciei energetice a comunităților locale. În paralel cu dezvoltarea unor programe de conștientizare a importanței sistemelor de producere a energiei pe bază de biomasă, se dorește și prezentarea unor facilități pentru proprietarii sau deținătorii de culturi alternative de lemn cu scop energetic (care prezintă capacitate ridicată de creștere, valori ridicate energetice raportate la metru cub, cerințe de mediu***



#NaturaEAcase



reduse). În acest mod, se va renunța la lemnul din pădure care poate fi utilizat în alt mod, care poate prezenta valoare economică ridicată, sau din contră, poate fi lăsat în pădure pentru a menține serviciile și funcțiile ecosistemice. Totodată, asigurarea corelării legislației și practicilor naționale cu cele europene cu privire la Criteriile de sustenabilitate aplicabile biomasei/biogazului (directiva RED) utilizate pentru generarea energiei, trebuie prioritizată în permanență”.

P&M 28 Facilitarea înființării de comunități energetice

Evaluarea obiectivelor și măsurilor propuse în PNIESC pentru reducerea sărăciei energetice, în contextul evaluării strategice de mediu, trebuie să se bazeze pe indicatori relevanți și recunoscuți la nivel european, care să reflecte complexitatea și specificul acestui fenomen în România. Este important ca aceste măsuri să fie analizate în raport cu date concrete provenite din surse naționale și locale, incluzând informații despre nivelul cheltuielilor energetice ale gospodăriilor, accesul la surse moderne de energie, condițiile locative și confortul termic. O astfel de evaluare trebuie să exploreze scenarii alternative (cu și fără implementarea propusă) pentru a înțelege mai bine impactul asupra zonelor urbane și rurale, în special asupra celor izolate. În acest sens, tranziția de la sisteme de încălzire ineficiente, bazate pe lemn, către soluții moderne precum pompele de căldură și sistemele descentralizate din surse regenerabile, reprezintă o direcție esențială. Pentru ca măsurile dedicate consumatorilor vulnerabili să producă efecte reale, ele trebuie însoțite de instrumente clare de implementare iar succesul acestor intervenții depinde de crearea unui sistem robust de monitorizare și evaluare, dar și de asigurarea transparenței în utilizarea fondurilor și comunicarea clară a progresului realizat, astfel încât tranziția energetică să fie atât echitabilă, cât și eficientă.

P&M 24 Construirea/finalizarea amenajărilor hidroenergetice

Pe de o parte, Studiul de evaluare adecvată (pag. 133) admite o parte a impacturilor pe care aceste amenajări hidroenergetice le au asupra biodiversității și stării ecologice a corpurilor de apă, precum: *“un impact potențial negativ asupra biodiversității generat de modificarea și alterarea cursurilor de apă cu efecte semnificative asupra habitatelor florei și faunei acvatice”*, *“un potențial impact negativ asupra circuitului hidrologic din bazinul afectat modificând structura habitatelor și disponibilitatea resurselor de hrană și a zonelor de cuibărit a speciilor de păsări și animale”* sau *“aparitia modificărilor fizico-chimice ale corpului de apă cu efecte directe asupra faunei și florei acvatice”*.

Și Raportul de mediu (pag. 52) recunoaște faptul că proiectele hidroenergetice propuse de PNIESC presupun intervenții pe cursurile de apă de suprafață care pot impacta sau chiar deteriora starea ecologică/potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață și influența circuitul hidrologic în bazinele hidrografice afectate.

Pe de altă parte, Studiul de evaluare adecvată ar fi trebuit să evalueze impactul cumulativ negativ al acestor infrastructuri (toate cunoscute) asupra rețelei Natura 2000 și a speciilor și habitatelor protejate. În absența unei astfel de evaluări, studiul se limitează



#NaturaEAcasa

Bankwatch
FOR PEOPLE AND ENVIRONMENT



la câteva recomandări imposibil de implementat dacă aceste proiecte hidroenergetice vor fi finalizate. Una din aceste recomandări inutile este *“Evitarea amplasării proiectelor în interiorul sau imediata vecinătate a siturilor Natura 2000. În cazul în care aceste proiecte sunt de importanță strategică, dezvoltarea lor se va face numai după aplicarea prevederilor art. 6.4 din Directiva Habitate, respectiv a măsurilor compensatorii”*.

Aceeași abordare de evitare o aduce și Raportul de mediu care nu analizează impactul cumulativ la nivel de bazine sau rețea hidrografică, limitându-se la a menționa faptul că *“Implementarea proiectelor propuse necesită studii de evaluare adecvată și de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, precum și asupra mediului care să ia în considerare beneficiile economice în raport cu prejudiciile potențial semnificative aduse mediului”*.

Considerăm că analiza concluziilor rapoartelor EA și SEICA pentru amenajările hidroenergetice nu este potrivită deoarece aceste rapoarte nu analizează complet impactul proiectelor și nu iau în considerare beneficiile economice în raport cu prejudiciul de mediu. Pentru majoritatea proiectelor, măsurile de reducere a impactului asupra continuității longitudinale a râurilor sunt realizarea scârilor de pești, măsură insuficientă pentru asigurarea conservării speciilor protejate. Există și alte soluții precum pasaje naturale sau semi-naturale⁵ care nu au fost abordate. Totofată,

Din rapoartele de evaluare a impactului asupra mediului efectuate până acum pe amenajările hidroenergetice a lipsit evaluarea influenței construirii barajelor asupra fluxurilor de sedimente din râuri și a impactului reducerii acestora asupra Deltei Dunării. Literatura de specialitate arată o problemă cu care se confruntă deltele de pe întreaga planetă, reducerea fluxului de sedimente și eroziunea costieră conducând la restrângerea și degradarea lor. Astfel, elaborarea studiilor pentru SEA era o ocazie bună de a aborda acest risc cumulativ al proiectelor propuse, suprapus cu efectul deja prezent cauzat de barajele construite în întregul bazinul Dunării.

Pentru a argumenta lipsa unei evaluări de mediu SEA corespunzătoare, Raportul de mediu menționează la pag. 117, faptul că *“proiectele propuse în cadrul PNIESC 2021-2030 actualizat vor avea etape diferite de planificare, proiectare și implementare, care permit stabilirea unor seturi de măsuri complementare pentru evitarea și reducerea impactului potențial asupra rețelei naționale de situri Natura 2000”*. O măsură complet inutilă prevăzută în Raport la pag. 118 (măsuri specifice aferentei componentei de mediu - nr. 2. Apa), este: *“Selectarea amplasamentului unui proiect luând în considerare toate folosințele de apă din avalul proiectului, existente, în curs de realizare sau incluse în unele planuri sau programe (ex. surse de apă potabilă, alimentare industrie, energie, arii naturale protejate, irigații)”*. O măsură inutilă în privința proiectelor hidroenergetice, termoenergetice sau nucleare ale căror amplasamente sunt deja alese/cunoscute. Aceeași observație este valabilă și pentru componentă de mediu Peisaj unde se prevede: *“Alegerea amplasamentelor pentru proiecte astfel încât impactul vizual, dinspre zonele naturale, recreaționale, turistice, rezidențiale să fie minim – o măsură specifică ce nu poate fi respectată în cazul acestor proiecte”*. Mai mult decât atât, la

⁵ Propark, [REFACEREA CONECTIVITĂȚII LONGITUDINALE A RÂURILOR ȘI PÂRAIELOR DIN ROMÂNIA](#), 2019



#NaturaEAcasa

Bankwatch
FOR PEOPLE AND ENVIRONMENT



pagina 118, măsuri specific aferentei componentei de mediu – nr. 5. Biodiversitatea: Raportul menționează o altă măsură imposibil de implementat în cazul amenajărilor hidroenergetice – anume “*Asigurarea de coridoare ecologice/pasaje pentru deplasarea faunei*”, dat fiind faptul că prin aceste infrastructuri se afectează continuitatea laterală și longitudinală a râurilor afectate, râuri ce reprezintă în sine coridoare ecologice pentru deplasarea faunei precum pești sau amfibieni.

La toate acestea, Raportul de mediu conține o serie de afirmații contradictorii (ex. pag. 136). Pe de o parte, recunoște că “**efectele semnificativ negative sunt asociate cu finalizarea/ construcția și operarea amenajărilor hidroenergetice**. În acest context, deosebit de importante sunt măsurile de atenuare a impactului asupra corpurilor de apă (ex. asigurarea debitului ecologic, asigurarea pasabilității faunei piscicole, managementul sedimentelor etc.) în concordanță cu legislația europeană și națională în domeniul apelor”. Pe de altă parte, același Raport afirmă că planul are “efecte pozitive asupra mediului[...]. Cele mai multe efecte pozitive sunt asociate măsurilor pentru [...] atenuarea impactului asupra corpurilor de apă (ex. asigurarea debitului ecologic, asigurarea pasabilității faunei piscicole, managementul sedimentelor etc.) și creșterii eficienței energetice”. La pagina 28 din studiul de evaluare adecvată se menționează că AHE Livezei-Bumbești va utiliza un debit mediu de 36 mc/s. Totuși, Planul de management al Parcului Defileul Jiului⁶ afirmă că debitul mediu multianual în zona Bumbești-Livezeni este de 21,6 mc/s, mult sub necesarul pentru funcționarea la capacitate a hidrocentralei. Doar din această analiză ne putem da seama că proiectul nu este unul sustenabil și nu respectă o măsură de atenuare esențială precizată în acest raport de mediu. La pagina 50 raportul mai arată că peste jumătate din râul Jiu are o stare ecologică proastă, astfel presiunilor suplimentare nu vor ajuta la atingerea țintelor de conservare. Proiectele hidroenergetice vor pune o presiune suplimentară și asupra speciilor de pești, care conform raportului peste 80% din populație este într-o stare slabă sau proastă de conservare. Cu toate acestea, în mod ironic, raportul concluzionează că amenajările hidroelectrice vor avea impact rezidual nesemnificativ. Totodată, impactul asupra ORM 2 (calitate aer) este evaluat cu +2, deși multe dintre noile amenajări presupun defrișări masive, care ar anula beneficiile aduse de proiecte. În același timp, este cunoscut faptul că barajele vechi, colmatate, emit metan⁷, un gaz cu efect de seră mai puternic de 20 de ori decât dioxidul de carbon, dar nu sunt luate măsurile pentru reducerea acestora. Cu toate acestea, hidrocentralele sunt apreciate în raport ca având un impact maximal pozitiv (+3) asupra climei.

Amintim că **acest tip de investiții nu respectă principiul DNSH** (do no significant harm) din perspectiva riscurilor de mediu și climă. Daunele provocate în urma finalizării unor astfel de proiecte vor fi disproporționate raportat la beneficiile modeste aduse în

⁶ Vezi p. 104 PLAN DE MANAGEMENT INTEGRAT AL PARCULUI NAȚIONAL DEFILEUL JIULUI, AL SITULUI NATURA 2000 ROSCI0063 DEFILEUL JIULUI ȘI AL ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN AREALUL ACESTORA:

<https://www.defileuljiului.ro/wp-content/uploads/2023/12/PM-iun22-consolidat.pdf>

7

<https://www.hydropower.org/blog/new-study-sheds-light-on-reservoir-emissions-over-a-long-time-period>



#NaturaEAcasa



sectorul energetic. Finalizarea unor proiecte hidroenergetice vechi, planificate cu zeci de ani în urmă și abandonate de-a lungul timpului din motive economice, de profitabilitate, de eficiență și impact major asupra mediului, nu poate reprezenta o componentă serioasă a unei viziuni energetice sustenabile. În acest sens, considerăm că PNIESC nu trebuie să se bazeze pe astfel de scenarii/ investiții distructive, ci ar trebui să se orienteze spre proiecte de re tehnologizare în locații cu impact redus. În România, potențialul de re tehnologizare a centralelor hidroelectrice este semnificativ, putând aduce beneficii majore în eficiență și în performanță.

Considerăm că Raportul de mediu ar trebui să facă referire la faptul că România se află în procedura de infringement pentru încălcarea sistematică a legislației UE din 2015, privind dezvoltarea de microhidrocentrale pe secțiuni de râuri aflate în interiorul ariilor naturale protejate. Mai mult, în noiembrie 2023, Comisia Europeană a trimis o scrisoare suplimentară României. Scrisoarea Comisiei confirmă faptul că procedurile de aprobare a instalațiilor hidroelectrice se desfășoară superficial și permit distrugerea râurilor montane ale României prin furnizarea de cantități nesemnificative de energie electrică.

P&M 22 Creșterea capacității din surse solare

Având în vedere că este planificată o capacitate adițională de 6,8 GW până în 2030 și 32 de GW până în 2050, considerăm că impactul climatic pentru aceste măsuri este subestimat. Acesta este notat cu +1, în comparație cu hidroenergia care este evaluată la +3 - a cărei capacitate instalată nu crește semnificativ, și instalațiile CCGT evaluate tot cu +3 deși vor utiliza combustibili fosili. De asemenea, nu este clar de ce impactul asupra apei este evaluat cu +1, având în vedere că parcurile solare nu utilizează resurse de apă, în timp ce hidroenergia este evaluată la +2 pe ORM 2, deși utilizează resurse de apă.

P&M 61-69 LEA

În cazul proiectelor LEA nu este definit corect impactul asupra peisajului, deși la pagina 87 se estimează că inclusiv acest tip de proiecte au un impact negativ. De cele mai multe ori, LEA traversează zone naturale. De asemenea, este neclar cum pot aceste proiecte să aibă un impact pozitiv asupra apei, mai ales în cazul P&M 65 care presupune construirea unui cablu submarin, care va perturba starea chimică a apei.

P&M 60 Utilizarea sporită a energiei nucleare

Evaluarea impactului proiectelor nucleare este subestimată în cazul apei și deșeurilor. Pentru calitatea apei este estimat +1/-1, deși centralele nucleare sunt mari consumatoare de apă și este cunoscut faptul că debitul Dunării, mai ales în perioadele secetoase, scade semnificativ. La pagina 113 se menționează cu proiectele U3 și 4 au primit acordul de mediu în 2013, când situația climatică în România era diferită. Aceste analize de impact asupra mediului ar trebui refăcute odată cu decizia de investiție a Nuclearelectricei, având în vedere că situația din teren este diferită față de acum +10 ani. Totodată, raportul evaluează un impact pozitiv asupra deșeurilor (+1), deși facilitățile nucleare adiționale ar însemna de fapt mai multe deșeuri nucleare produse. Totodată EA (pg. 27) menționează că procesul tehnologic inclusiv al energiei nucleare nu generează deșeuri periculoase, afirmație care este evident falsă.



#NaturaEAcase



În general, evaluarea impactului proiectelor din tabelul 15 este una arbitrară și nu este în legătură nici cu evaluarea adecvată, care ar fi trebuit să ofere o bază solidă cu date concrete pentru estimarea impactului. Totodată, nu a fost analizat impactul în etapa de dezafectare a proiectelor. Metodologia de evaluare este complet netransparentă, iar acordarea punctajelor nu este în niciun fel justificată. Există multe confuzii în legătură cu diferențierea dintre efectele directe și indirecte, pentru că nu este definit în metodologie ce înseamnă efect direct și efect indirect. În lipsa unei justificări pentru acordarea punctajelor și pentru astfel de diferențe, aceasta își pierde valoarea și credibilitatea și nu poate fi considerată o evaluare conform Directivei 2001/42/EC. Mai mult, Anexa 1 a Directivei prevede ca efectele evaluate să includă efecte "secundare, cumulative, sinergice, pe termen scurt, mediu și lung, permanente și temporare, pozitive și negative", unele din aceste categorii lipsind din metodologie.